25/01/2026

Οι Κακές Παρέες

/ Γνώμες

- **Μάξιμος Παφίλης, Επίσκοπος Μελιτηνής**

Ομιλία στην ευαγγελική περικοπή του Λουκά ιθ΄ 1-10.

Η βιβλική αφήγηση της συνάντησης στην Ιεριχώ χαράζει μια από τις πιο βαθιές τομές της θείας οικονομίας μέσα στην ανθρώπινη περιπέτεια. Ενώ συνήθως ψηλαφούμε την περικοπή στην επιφάνεια, εστιάζοντας στη γραφικότητα ενός κοντού ανθρώπου που αναρριχάται σε ένα δέντρο με παιδική ορμή, μας διαφεύγει το ουσιώδες δράμα, χάνουμε την τραγωδία που σιωπά στη ρίζα του δέντρου, ανάμεσα στη σκόνη και τη ματαιότητα του πλήθους. Η αλήθεια είναι ότι η ιστορία αυτή, καίτοι γνωστή και χιλιοειπωμένη, παραμένει τρομακτικά ζωντανή για όλους μας. Ίσως γιατί καθρεφτίζει εμάς τους ίδιους, την αγχωτική μας προσκόλληση στη μορφή του «σωστού» χριστιανού.

Μελετώντας τον Ζακχαίο της ευαγγελικής περικοπής, βλέπουμε πως πρόκειται για έναν αρχιτελώνη, ιδιότητα που στα μάτια της θρησκευτικής ελίτ φάνταζε ως το απόλυτο μίασμα. Ο Χριστός όμως διάλεξε αυτόν και όχι τους ευσεβείς ακόλουθούς Του. Όπως εύστοχα παρατηρεί ο Άγιος Θεοφύλακτος Βουλγαρίας, ο Χριστός «ἀρχιτελώνην τὸν Ζακχαῖον αἰχμαλωτίζει πρὸς σωτηρίαν».[1] Κανείς δεν περίμενε μια τέτοια κίνηση που στοχεύει στην κατάργηση των θρησκευτικών στεγανών. Γκρεμίζει τα ερείπια που ύψωσαν οι «δίκαιοι» για να προστατεύσουν, τάχα, τον Θεό από τον κόσμο. Παράδοξο, θεμιτό και απαραίτητο όμως για να φανεί το φως.

Κι εδώ ο λογισμός μας βουλιάζει, καθώς ατενίζουμε το πλήθος. Αν το σκεφτεί κανείς, αυτοί που εμποδίζουν τον Ζακχαίο είναι πιστοί συνοδοιπόροι του Ιησού, το λεγόμενο σημερινό «εκκλησίασμα». Η παρεμπόδιση της θέας του Θεού καθίσταται τραγικότερη ακριβώς λόγω της θρησκευτικής ιδιότητας των παρεμβαλλόμενων. Δεν τον εμπόδισαν οι άθεοι αλλά οι πιστοί. Το πρόβλημα είναι πως οι ίδιοι υψώνονται τελικά ως εμπόδιο, ένα πέτρινο κρύο τείχος προκαταλήψεων που δεν αφήνει περιθώρια για καμία αποδοχή.

Είναι εντυπωσιακό, ίσως και σκανδαλώδες για τη δική μας ευσεβιστική νοοτροπία, ότι ο Χριστός ελέγχει με δριμύτητα την θρησκευτική υποκρισία, το βλέπουμε εξάλλου επανειλημμένα στα Ευαγγέλια, δείχνοντας όμως συγκατάβαση στα υπόλοιπα αμαρτήματα. Κι όμως. Η ιδέα πως εμείς αγαπάμε τον Θεό πιο πολύ από τους άλλους είναι ίσως το χειρότερο δηλητήριο, μια μυθικοϊδεολογική απόκριση στις δικές μας ανασφάλειες, καθώς πρόκειται για τη μόνη αμαρτία που ντύνεται με τον μανδύα της αρετής. Πάντως εάν πέσουμε σε αυτή την παγίδα, η πτώση είναι αθόρυβη και αυτό είναι άκρως επικίνδυνο. Διότι βλέπουμε ότι ο Χριστός στηλιτεύει την θρησκευτική υποκρισία με μια αυστηρότητα που απουσιάζει παντελώς από τη στάση Του έναντι των τελωνών και των πορνών, και αυτό επαναλαμβάνεται συνεχώς!

Σκέφτομαι τον εαυτό μου και η σκέψη αυτή γίνεται πέτρα στον λαιμό. Πόσες φορές

αρνήθηκα προσκλήσεις τελώνων και σύγχρονων Ζακχαίων, τρέμοντας μήπως κακοχαρακτηριστώ από τους φίλους μου, τους «καλούς», τους «ενάρετους»; Η στάση αυτή, θυσία στη θυρίδα των προσωπικών σχέσεων, με απομάκρυνε από το πνεύμα της αγάπης. Ένιωθα ασφαλής μέσα στην πλάνη μου. Πόσες φορές παρασύρθηκα και συμφώνησα με υποκριτές, γελώντας ειρωνικά με ανθρώπους που θεωρούσαμε πνευματικά κατώτερους; Δεν αποδέχομαι εύκολα, άνετα και καλόπιστα πια αυτή την εικόνα του εαυτού μου. Ντρέπομαι για αυτό.

Πόσες φορές με παρέσυραν οι φωνές του πλήθους… Και ενώ νόμιζα, ο ανόητος, ότι ανήκα σε μια ομάδα «ανθρώπων του Θεού», βλέπω τώρα με τρόμο ότι ανήκα σε μια χορεία ανθρώπων οι οποίοι «διεγόγγυζον» (Λουκ. 19, 7). Πόσο εύκολο είναι για τους ζηλωτές της παραδόσεως να σε παρασύρουν στην υποκρισία. Αλλά αυτά θα τα πούμε κάποια άλλη στιγμή αναλυτικότερα. Η εμμονή με τους τύπους, αντί να μας πάει στην ουσία, μας έκανε να γυρίσουμε την πλάτη στο αληθινό μήνυμα του Ευαγγελίου (ας μην σχολιάσουμε ότι εννιά στους δέκα διαβάζουν σπάνια τη Βίβλο και παρόλα αυτά έχουν θεολογική άποψη). Χάσαμε το μέτρο. Κακά τα ψέματα, τρώμε και πίνουμε όλοι μαζί κρίνοντας τους απόντες, πιστεύοντας ότι ανήκουμε στους σεσωσμένους, ενώ είμαστε νεκροθάφτες που θάβουμε τις ψυχές μας με μεγάλα φτυάρια κάτω από τον θρησκευτικό εγωισμό.

Ο Ζακχαίος, όμως, δεν υπολογίζει το κοινωνικό του περιβάλλον και τους όμοιούς του και σπάει το σχήμα, ανεβαίνει και γίνεται γελοίος στα μάτια του κόσμου για να δεξιωθεί το φωτεινό ερέθισμα του Λόγου. Ο Ιησούς, χωρίς να του ζητήσει αλλαγή ή να θέσει κανόνες, του απευθύνει απλώς το: «σήμερον» (Λουκ. 19, 9). Δεν υπήρξαν προαπαιτούμενα για να του κάνει παρέα. Αυτό το «σήμερον» ξεπερνά τον χρόνο, είναι η αιωνιότητα που μπαίνει στο τώρα. Διότι η σωτηρία προσφέρεται ως άμεσος καρπός της πίστεως, παρακάμπτοντας τη μακρά χρονική διεργασία, όπως εύστοχα σημειώνει ο P. Heinrich Büttner.[2]

Αυτή η αμεσότητα είναι που μας λείπει, καθώς εμείς μεταθέτουμε τη ζωή για όταν θα είμαστε έτοιμοι. Ο Χριστός επιθυμεί να εισέλθει στον «οίκον ημών» άμεσα, ανεξαρτήτως της ακαταστασίας. Βλέπουμε πως η μετάνοια του Ζακχαίου έρχεται ως χυμώδης καρπός της επίσκεψης, γεγονός που αδυνατεί να κατανοήσει ο ηθικισμός που ποτίζει τον σύγχρονο Χριστιανό. Δεν γίνεται η επίσκεψη μετά την μετάνοια του Ζακχαίου αλλά πριν. Ωστόσο, η σκληρή αλήθεια είναι πως εμείς αντιστρέφουμε τη σειρά. Αγαπούμε την υποκρισία, καθιστώντας τον Θεό μισθοδότη της αρετής μας. Εμείς για να διαφυλάξουμε το όνομά μας, πρώτα ζητούμε μετάνοια και μετά συναναστροφές. Ο Χριστός όμως κάνει το αντίθετο, πρώτα δίνει αγάπη και μετά έρχεται η αλλαγή.

Και αναρωτιέμαι τελικά… Ποιος είναι πιο κοντά στον Θεό; Ο αμαρτωλός

αρχιτελώνης που κρέμεται από τη συκομορέα, ή εμείς, οι τακτοποιημένοι Χριστιανοί που έχουμε φτιάξει έναν Θεό στα μέτρα μας; Φαίνεται ότι η σωτηρία έρχεται από εκεί που δεν το περιμένεις, καθώς η Χάρις του Θεού αγνοεί τους κανόνες της καλής συμπεριφοράς. Ο Θεός, άλλωστε, αδιαφορεί για την έξωθεν καλή μαρτυρία, όταν διακρίνει μια καρδιά που φλέγεται από τον πόθο της αλήθειας.

Κι εγώ; Εγώ που φοβάμαι να λερώσω τα χέρια μου με τους «αμαρτωλούς», μήπως τελικά έχω λερώσει την καρδιά μου με την χειρότερη βρωμιά; Μήπως, ενώ νομίζω ότι συνοδεύω τον Ιησού, στην πραγματικότητα είμαι απλώς μέρος μιας αγέλης που Τον εμποδίζει να φανεί; «Ὁ γὰρ καιρὸς ἐγγύς» (Ἀποκ. 1, 3). Ευτυχώς που το κάλεσμα της θείας αγάπης μένει διαρκώς ανοιχτό, προτρέποντας τον καθένα να υπερβεί τη φθορά της υποκρισίας και να πιάσει το λερωμένο χέρι του περαστικού.

Επιτρέπεται η αναδημοσίευση με την προϋπόθεση αναφοράς του ονόματος του συγγραφέα, Επισκόπου Μελιτηνής Μαξίμου Παφίλη.

[1] Θεοφύλακτος Βουλγαρίας. Τα Ευρισκόμενα Πάντα. Εν Patrologiae Cursus Completus: Series Graeca. Επιμέλεια Jacques-Paul Migne. Τόμος 123. Paris: J.-P. Migne, 1883. URL: https://www.google.com/books/edition/Patrologiae_cursus_completus_Series_grae/oTk2AQA

[2] Büttner, P. Heinrich. Golgotha: Passion Week Sermons. Μετάφραση από τα γερμανικά. Burlington, Iowa: The German Literary Board, 1905. URL: https://www.google.com/books/edition/Golgotha_Passion_Week_Sermons/Z2VTAAAAYAAJ?hl